M A T E R I A Ł Y   I   S P R A W O Z D A N I A

ROCZNIKI BIBLIJNE
Tom 1(56) – 2009

KS. WOJCIECH PIKOR
Instytut Nauk Biblijnych KUL

KRONIKA INSTYTUTU NAUK BIBLIJNYCH KUL ZA ROK AKADEMICKI 2007/2008

I. SPRAWY PERSONALNE

Zespół pracowników naukowych Instytutu Nauk Biblijnych KUL (stan osobowy na dzień 1.06.2008) tworzyli: prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB – dyrektor Instytutu, ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, prof. dr hab. Waldemar Rakocy CM, ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, dr hab. Urszula Szwarc, prof. KUL, dr hab. Stefan Szymik MSF, prof. KUL, ks. dr hab. Mirosław Wróbel, prof. KUL, ks. dr hab. Dariusz Dziadosz, ks. dr hab. Stanisław Haręzga, dr H. Drawnel SDB, dr Andrzej Kiejza OFMCap, dr Krzysztof Mielcarek, ks. dr Wojciech Pikor, ks. dr Andrzej Piwowar. Obowiązki sekretarza Instytutu pełnił ks. dr A. Piwowar.

Pracownicy Instytutu odbyli szereg spotkań, których przedmiotem były sprawy bieżące, jak również kwestie związane z obecnością Instytutu na forum uniwersyteckim i ogólnopolskim. W sposób szczególny dotyczyły one serii wydawniczych firmowanych przez INB KUL, tematyki sympozjów organizowanych przez Instytut, wreszcie współpracy z Dziełem Biblijnym im. Jana Pawła II, którego przewodniczącym jest ks. prof. dr hab. H. Witczyk.

Na spotkaniu, które odbyło się 17 czerwca 2008 roku, nastąpił wybór nowego dyrektora Instytutu. Miejsce dotychczasowego dyrektora, ks. prof. dr. hab. R. Rubinkiewicza, który pełnił tę funkcję przez 20 lat, zajął ks. prof. dr hab. H. Witczyk.

II. STOPNIE NAUKOWE

18 grudnia 2007 r. miało miejsce kolokwium habilitacyjne ks. dr. Artura Maliny. Podstawą był dorobek naukowy oraz opublikowana książka *Chrzest Jezusa w czterech Ewangeliach. Studium narracji i teologii*, Katowice 2007. Recenzentami byli: ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, KUL, ks. prof. dr hab. Jan Łach, UKSW Warszawa, ks. prof. dr hab. R. Krawczyk, AP Siedlce, ks. prof. dr hab. Stanisław Hałas, PAT Kraków.

W roku sprawozdawczym miały miejsce obrony siedmiu prac doktorskich. W dniu 14 kwietnia 2008 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Grzegorza Barana. Promotorem pracy zatytułowanej *Baptyzmalny charakter powtórnego narodzenia w tradycji Janowej* był ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, zaś recenzentami ks. prof. dr hab. Michał Bednarz, PAT Kraków oraz ks. prof. dr hab. Mirosław Wróbel, KUL.

Dnia 28 kwietnia 2008 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Janusza Kucickiego. Promotorem pracy zatytułowanej *Od starotestamentalnego dnia Pańskiego ku chrześcijańskiej paruzji. Początki eschatologii nowotestamentalnej w Listach do Tesaloniczan* był ks. prof. dr hab. Waldemar Rakocy, zaś recenzentami ks. prof. dr hab. Roman Pindel, PAT Kraków oraz ks. prof. dr hab. Mirosław Wróbel, KUL.

W dniu 19 maja 2008 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Piotra Kota. Promotorem pracy zatytułowanej *Literacko-teologiczne związki tradycji targumicznej o Kainie i Ablu (TN Rdz 4, 1-17) z Pierwszym Listem św. Jana* był ks. prof. dr hab. Mirosław Wróbel, zaś recenzentami ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, KUL oraz ks. prof. dr hab. Piotr Briks, US Szczecin.

Dnia 20 maja 2008 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Michała Czeluśniaka. Promotorem pracy zatytułowanej *„Obecny zły czas" (Ga 1, 4) w Pawłowym rozumieniu dziejów na podstawie Listu do Galatów* był ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, zaś recenzentami ks. prof. dr hab. Michał Bednarz, PAT Kraków oraz ks. prof. dr hab. Waldemar Rakocy, KUL.

Dnia 6 czerwca 2008 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Łukasza Laskowskiego. Promotorem pracy zatytułowanej *Motyw potopu jako nowego stworzenia w Biblii* był ks. prof. dr hab. Antoni Tronina, zaś recenzentami ks. prof. dr hab. Stanisław Włodarczyk, PAT Kraków oraz ks. prof. dr hab. Mirosław Wróbel, KUL.

Dnia 18 czerwca 2008 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Piotra Mierzwy. Promotorem pracy zatytułowanej *Najstarszy obraz króla Salomona. Studium literacko-egzegetyczno-teologiczne 2 Sm 12, 24-25 i 1 Krl 1–11* był ks. prof. dr hab. Józef B. Łach, UR Rzeszów, zaś recenzentami ks.

prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz, KUL oraz ks. prof. dr hab. Sebastian Jasiński, UO.

Dnia 20 czerwca 2008 r. odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. Roberta Głuchowskiego. Promotorem pracy zatytułowanej *Nawrócenie dworzanina królowej etiopskiej typem ewangelizacji bez granic. Społeczno-geograficzny wymiar Łukaszowego uniwersalizmu zbawczego w Dz 8, 25-40* był ks. prof. dr hab. Waldemar Rakocy, zaś recenzentami ks. prof. dr hab. Krzysztof Bardski, UKSW Warszawa oraz ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, KUL.

Stopień licencjata w zakresie specjalizacji biblijnej, na podstawie prac i egzaminu, który miał miejsce 2 czerwca 2008 r., uzyskali: ks. Paweł Adam Lasek i ks. Paweł Matyjaszewski.

W ramach seminariów naukowych prowadzonych przez pracowników INB KUL następujący studenci obronili prace magisterskie: T. Flis, K. Jędrusiak, R. Kraśnicki, K. Majocha, W. Podgórski, K. R. Przybylski, B. Sokal, K. Soliło, T. Radiński, K. Romanowska, A. Wielgus.

III. PUBLICZNE WYKŁADY I ODCZYTY

W dniach 25-27 października 2007 r. Instytut Nauk Biblijnych zorganizował Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne pod tytułem „Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem”. Wśród zaproszonych prelegentów byli goście z zagranicy, wśród nich m.in. ks. prof. Émile Puech (École Biblique et Archéologique Française, Jerozolima), prof. Florentino García Martinez (Leuven University) oraz prof. Edward Lipiński (Leuven University). W toku sympozjum zostały wygłoszone następujące referaty:

– ks. prof. É. Puech (École Biblique et Archéologique Française, Jerozolima), *Les manuscrits de la Mer Morte et Le Nouveau Testament: les Maîtres et les espérances*;

– ks. prof. É. Puech (École Biblique et Archéologique Française, Jerozolima), *Les manuscrits de la Mer Morte et Le Nouveau Testament: le Nouveau Moïse de quelques pratiques de la Loi*;

– prof. F. García Martinez (Leuven University), *Qumran and the New Testament: the case of the „New Jerusalem”*;

– dr Z. Kapera (UJ, Kraków), *Józef Tadeusz Milik (1922-2006) – qumranolog i orientalista*;

– ks. prof. dr hab. R. Rubinkiewicz (KUL, Lublin), *Dlaczego Pan Jezus musiał umrzeć na krzyżu?*;

– dr hab. P. Muchowski (UAM, Poznań), *Formy literackie w piśmiennictwie qumrańskim: problem klasyfikacji*;

– dr S. Vyshnevska (Humanistyczny Uniwersytet Zaporoski, Melitopol), *Qûshtā w 1 Hen i alētheiā Ewangelii Janowej: analiza porównawcza*;

– ks. prof. dr hab. W. Chrostowski (UKSW, Warszawa), *Qumran w myśleniu teologicznym Benedykta XVI*;

– prof. dr hab. E. Dąbrowa (UJ, Kraków), *Czy „Statuty Króla” zawierają aluzje historyczne?*;

– ks. dr hab. D. Dziadosz (KUL, Lublin), *Specyfika qumrańskiej wersji Ksiąg Samuela (4QSam a) w relacji do Tekstu Masoreckiego oraz Septuaginty*;

– dr M. Kardis (Uniwersytet w Rużomberoku), *Modlitwa i jej znaczenie w literaturze apokryficznej*;

– ks. dr R. Kempiak (PWT, Wrocław), *Paweł i essenizm qumrański*;

– prof. E. Lipiński (Leuven University), *Posiłki obrzędowe esseńczyków a palmyreńskie uczty sakralne*;

– dr hab. K. Pilarczyk, dr A. Mrozek (UJ, Kraków), *60 lat polskiego qumranoznawstwa*;

– ks. dr hab. S. Szymik (KUL, Lublin), *Qumran a kanon Biblii hebrajskiej*;

– ks. prof. dr hab. B. Poniży (UAM, Poznań), *Pogańska wizja życia i jej teksty źródłowe (Mdr 1, 16–2, 24)*;

– ks. prof. dr hab. A. Tronina (KUL, Lublin), *Tekst Księgi Hioba w świetle rękopisów z Qumran*;

– ks. dr J. Woźniak (UAM, Poznań), *Targum Hioba 21, 20-27 w Qumran*;

– ks. dr hab. M. Wróbel (KUL, Lublin), *Zwój Miedziany (3Q 15) jako enigma i wyzwanie*;

– ks. dr B. Adamczewski (PIB, Rzym), *„Ten jubilees of years”. Symbolical datation of the end of the era of iniquity in the Qumran writings*;

– mgr K. Pilarz (UMK, Toruń), *Rodzina w Qumran. Przegląd koncepcji występujących w parabiblijnych zwojach znad Morza Martwego*;

– ks. dr A. Malina (UŚ, Katowice), *Chrzciciele na pustyni. Oczyszczenie wodą w Qumran i w Nowym Testamencie*;

– ks. prof. dr hab. H. Witczyk (KUL, Lublin), *Dualizm światła i ciemności w tekstach qumrańskich i w Ewangelii św. Jana*;

– dr E. Zając (KUL, Lublin), *Narodziny Noego w tradycji biblijnej (Rdz 5, 28-29) oraz literaturze apokryficznej (1QapGen I, 22–V; 1 Hen 106-107; 4Q534)*.

24 kwietnia 2008 r. Instytut Nauk Biblijnych zorganizował sympozjum zatytułowane „Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu”. Na program złożyły się następujące referaty:

– ks. prof. dr hab. A. Tronina (KUL, Lublin), *Psalmy jako księga. Kanoniczna lektura psalmów*;

– ks. prof. dr hab. R. Rubinkiewicz (KUL, Lublin), *Psalm 8*;

– ks. dr hab. M. Wróbel (KUL, Lublin), *Charakterystyka i znaczenie qumrańskiego Zwoju Psalmów (11Q5)*;

– prof. dr hab. K. Biliński (Uniwersytet Wrocławski), *Świątynia w Psalmach jako teologiczne „consensus omnium” Boga i człowieka*;

– ks. prof. dr hab. A. Paciorek (KUL, Lublin), *Psałterz w Mateuszowym opisie Męki Jezusa*;

– dr K. Mielcarek (KUL, Lublin), *Ps 134 a teologia Jeruzalem w Łk-Dz.*

IV. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA PRACOWNIKÓW INSTYTUTU NAUK BIBLIJNYCH

Prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB

Sympozja naukowe i zjazdy

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.

– Sympozjum: *Monoteizm w Biblii*, Prešovská Univerzita w Prešove, 15-16.04.2008 r.

– Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Dlaczego Pan Jezus musiał umrzeć na krzyżu?* – Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25.10.2007 r.

– *Prorocy jako ostoja izraelskiego monoteizmu* – Sympozjum: *Monoteizm w Biblii*, Prešovská Univerzita w Prešove, 16.04.2008 r.

– *Psalm 8* – Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04. 2008 r.

Ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek

Sympozja naukowe i zjazdy

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.

– Spotkanie Komisji Nauki Wiary przy KEP, Radom, 18.11.2007 r.

– Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.
– Spotkanie Sekcji Biblijnej Komisji Nauki Wiary, Warszawa, 3.06.2008 r.
– Spotkanie Autorów serii NKB, Warszawa, 3.06.2008 r.
– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Psałterz w Mateuszowym opisie Męki Jezusa* – Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.
– *Jezus jako egzorcysta* – V Wykłady otwarte z pneumatologii, KUL, Lublin, 5.05.2008 r.
– *Maryja – Matka Jezusa w Biblii* – cykl wykładów, Krynica Zdrój, 12-15.07.2008 r.

Prof. dr hab. Waldemar R a k o c y CM

Sympozja naukowe i zjazdy

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.
– 22. Congrès International Mariologique, Lourdes, 4-8.09.2008 r.
– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Pawłowe doświadczenie Chrystusa pod Damaszkiem: nawrócenie czy powołanie?* – 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Ks. prof. dr hab. Antoni T r o n i n a

Sympozja naukowe i zjazdy

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.
– Sympozjum Polskiego Towarzystwa Teologicznego: *Spe salvi*, Częstochowa, 5.04.2008 r.
– Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.
– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

– Sympozjum Mariologów Polskich, Częstochowa, 19-20.09.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Tekst Księgi Hioba w świetle rękopisów z Qumran* – Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 26.10.2007 r.

– *„Zbawieni w nadziei" (Rz 8, 24)* – Sympozjum Polskiego Towarzystwa Teologicznego: *Spe salvi*, Częstochowa, 5.04.2008 r.

– *Kanoniczna lektura Psałterza* – Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.

– *Duch Boży a złe duchy* – V Wykłady otwarte z pneumatologii, KUL, Lublin, 5.05.2008 r.

– *Św. Paweł o chrześcijańskiej nadziei*, Częstochowa, 17.06.2008 r.

Ks. prof. dr hab. Henryk W i t c z y k

Sympozja naukowe i zjazdy

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.

– 32. Ogólnopolskie Dni Duchowości: *Lectio divina*, KUL, Lublin, 23-24.11.2007 r.

– 25. Dni Praw Człowieka: *Religia a Prawa Człowieka*, KUL, Lublin, 3-4.12.2007 r.

– Sympozjum: *Usłyszeć słowo Boże żywe i ostrzejsze niż miecz*, Międzyzakonny Wyższy Instytut Katechetyczny WT PAT, Kraków, 1.03.2008 r.

– Płockie Dni Pastoralne: *Słowo Boże w życiu i misji Kościoła*, Płock, 26-27.03.2008 r.

– Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.

– Ekumeniczne Święto Biblii, Kraków, PAT, 15.05.2008 r.

– Cykl „Verbum cum musica", PFT, Wrocław, 14.09.2008 r.

– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Wykłady i referaty

– *Dualizm w qumrańskiej Regule Zrzeszenia i w Czwartej Ewangelii* – Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 27.10.2007 r.

– *Jezus i Paweł a początki chrześcijaństwa* – wykład inauguracyjny w MSD Lublin, 28.10.2008 r.

– *Jezus Mesjasz jedyną Nadzieją człowieka* – referat podczas sesji inaugurującej VII Festiwal Sztuki Słowa *Verba Sacra*, Poznań, 4.11.2007 r.

– *Lectio divina u źródeł wspólnoty eklezjalnej* – 32. Ogólnopolskie Dni Duchowości: *Lectio divina*, KUL, Lublin, 24.11.2007 r.

– *Prawa człowieka w Nowym Testamencie* – 25. Dni Praw Człowieka: *Religia a Prawa Człowieka*, KUL, Lublin, 3.12.2007 r.

– *Jezus – Dobry Pasterz wzorem kapłana-pasterza* – referat podczas sesji Unii Kapłańskiej, Częstochowa, 3.12.2007 r.

– *Nauczyciel – Jezus z Nazaretu* – Ogólnopolska sesja prezbiterów organizowana przez Komisję Duchowieństwa przy KEP, Częstochowa, 4.02.2008 r.

– *Słuchacze słowa Bożego* – Sympozjum: *Usłyszeć słowo Boże żywe i ostrzejsze niż miecz*, Międzyzakonny Wyższy Instytut Katechetyczny WT PAT, Kraków, 1.03.2008 r.

– *Homilia historiozbawcza* – Płockie Dni Pastoralne: *Słowo Boże w życiu i misji Kościoła*, Płock, 26-27.03.2008 r.

– *Socjologiczno-psychologiczna wizja „ruchu Jezusa" a świadectwo Ewangelii* – referat wygłoszony podczas sesji zorganizowanej przez Koło Naukowe Teologów KUL, Lublin, 22.04.2008 r.

– *Chrystologiczna lektura Psalmów w Ewangelii wg św. Jana* – Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.

– *Uzdrawiająca moc słowa Bożego* – Ekumeniczne Święto Biblii, Kraków, PAT, 15.05.2008 r.

– *Pawłowa ewangelia o Jezusie Panu* – referat wygłoszony w ramach cyklu „Verbum cum musica", PFT, Wrocław, 14.09.2008 r.

– *Trzy porażki Jezusa? Socjologiczno-psychologiczna rekonstrukcja „ruchu Jezusa" a świadectwo Ewangelii* – 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Dr hab. Stefan S z y m i k MSF, prof. KUL

Sympozja naukowe i zjazdy

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.

– Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.

– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Qumran a kanon Biblii hebrajskiej* – Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 26.10.2007 r.

Ks. dr hab. Mirosław Wróbel, prof. KUL

Sympozja naukowe i zjazdy

– XVII Sympozjum Teologiczne: *Kościół a Żydzi i judaizm. „Wyłączą was z synagogi (J 16, 2)”*, UKSW, Warszawa, 14.11.2007 r.

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.

– Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.

– Konferencja: *Rok Świętego Pawła*, Ośrodek Światła i Miłości, Kaliszany, 24-25.05.2008 r.

– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

– III Kongres Kultury Chrześcijańskiej: Konferencja z rabinami i uczniami szkoły rabinackiej w Berlinie, MSD Lublin, 19.09.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Znaczenie formuły Birkat ha-Minim w procesie rozdziału Synagogi i Kościoła* – XVII Sympozjum Teologiczne: *Kościół a Żydzi i judaizm. „Wyłączą was z synagogi (J 16, 2)”*, UKSW, Warszawa, 14.11.2007 r.

– *Zwój Miedziany (3Q15) jako enigma i wyzwanie* – Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 26.10.2007 r.

– *Rodzina żydowska* – wykład w Radiu ER, Lublin, 23.01.2008 r.

– *Lectio divina w życiu współczesnego człowieka* – Ośrodek Światła i Miłości, Kaliszany, 24.02. 2008 r.

– *Prorocy pocieszenia i nadziei* – Siostry Misjonarki Szkoły, Lublin, 8.03. 2008 r.

– *Charakterystyka i znaczenie qumrańskiego Zwoju Psalmów (11Q5)* – Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.

– *Święty Paweł – sylwetka i twórczość* – Ośrodek Światła i Miłości, Kaliszany, 25.05. 2008 r.

– *Znaczenie Izraela w świetle Rz 9–11* – III Kongres Kultury Chrześcijańskiej: Konferencja z rabinami i uczniami szkoły rabinackiej w Berlinie, MSD Lublin, 19.09.2008 r.

Ks. dr hab. Dariusz D z i a d o s z

Sympozja naukowe i zjazdy

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.

– Konferencja naukowa: *Dzieje Apostolskie. Egzegeza, teologia, interpretacja*, UMK, Toruń, 14.05.2008 r.

– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Specyfika qumrańskiej wersji Ksiąg Samuela (4QSam^{a}) w relacji do Tekstu Masoreckiego i Septuaginty* – Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25.10.2007 r.

– *Apostolski kerygmat Kościoła rodzącego się z Bożego Ducha. Pierwsza mowa Piotra (Dz 2, 14-41)* – Konferencja naukowa: *Dzieje Apostolskie. Egzegeza, teologia, interpretacja*, UMK, Toruń, 14.05.2008 r.

– *Literacka specyfika i pochodzenie biblijnych tradycji o patriarchach w Rdz 12–36* – 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 18.09.2008 r.

Ks. dr hab. Stanisław H a r ę z g a

Sympozja naukowe i zjazdy

– 32. Ogólnopolskie Dni Duchowości: *Lectio divina*, KUL, Lublin, 23-24.11.2007 r.

– Konferencja naukowa: *W trosce o owocowanie sakramentu małżeństwa*, Instytut Nauk o Rodzinie KUL, Lublin, 28-29.11.2007 r.

– Ogólnopolskie spotkanie moderatorów diecezjalnych Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II, Warszawa, 26.01.2008 r.

– Ogólnopolska konferencja dyrektorów wydziałów duszpasterskich i duszpasterzy krajowych, Warszawa, 3.04.2008 r.

– Sympozjum: *Bądźmy uczniami Chrystusa*, PWT, Warszawa, 5.04.2008 r.

– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

– Sympozjum mariologiczne: *Mariologia a Lourdes*; zebranie plenarne Polskiego Towarzystwa Mariologicznego, Częstochowa, 19-20.09.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Jan Paweł II jako promotor odnowy biblijnej w Kościele* – Dni Kultury Chrześcijańskiej, Przemyśl, 13.10.2007 r.

– *Lektura Biblii i doświadczenie zbawienia w lectio divina* – 32. Ogólnopolskie Dni Duchowości: *Lectio divina*, KUL, Lublin, 24.11.2007 r.

– *Rola Słowa Bożego w chrześcijańskim małżeństwie i rodzinie* – Konferencja naukowa: *W trosce o owocowanie sakramentu małżeństwa*, Instytut Nauk o Rodzinie KUL, Lublin, 28.11.2007 r.

– *W biblijnej szkole życia* – Ogólnopolska Konferencja dyrektorów wydziałów duszpasterskich i duszpasterzy krajowych, Warszawa, 3.04.2008 r.

– *Motyw drogi i teologia Jezusowego ucznia w Ewangelii św. Marka* – Sympozjum: *Bądźmy uczniami Chrystusa*, PWT, Warszawa, 5.04.2008 r.

– *Dlaczego mężczyzna potrzebuje kobiety? Odpowiedź biblisty na podstawie Rdz 1–3* – Duszpasterstwo akademickie, Przemyśl, 24.04.2008 r.

– *Duszpasterstwo biblijne* – Kurs pastoralny dla diakonów, WSD, Przemyśl, 25.04.2008 r.

– *Specyfika i zadania grupy biblijnej w parafii* – Pierwsze diecezjalne spotkanie grup biblijnych, Przemyśl, 31.05.2008 r.

– *Stan duszpasterstwa biblijnego w Polsce w perspektywie Synodu Biskupów o Słowie Bożym* – Spotkanie Sekcji Biblijnej Komisji Nauki Wiary przy KEP, Warszawa, 3.06.2008 r.

– Cykl wykładów i ćwiczeń w Letniej Szkole Animatorów Biblijnych w Międzyzakonnym Wyższym Instytucie Katechetycznym WT PAT, Kraków, 30.06-5.07.2008 r.

– *Proforystyka biblijna – status i miejsce w teologii* – 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 18.09.2008 r.

Dr hab. Krzysztof Mielcarek

Sympozja naukowe i zjazdy

– Catholic-Baptist Conversation, Rzym, 2-8.12.2007 r. (uczestnik oficjalnego zespołu z ramienia Papieskiej Rady do spraw Jedności Chrześcijan).

– 40. Tydzień Eklezjologiczny: *Kościół marzeń? O reformie Kościoła w Polsce*, KUL, Lublin, 21-23.04.2008 r.

– Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.
– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Wykłady i referaty

– Prowadzenie panelu: *Dlaczego niektórzy „wolą” Mszę trydencką?* z udziałem ks. dr. M. Zachary, p. dr. P. Milcarka i ks. lic. J. Stanisławskiego, KUL, Lublin, 22.04.2008 r.
– *Ps 134 a teologia Jeruzalem w Łk-Dz* – Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.
– *Jeruzalem, Jerozolima. Zarys teologicznego wymiaru onomastyki Miasta Świętego* – 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Dr Henryk D r a w n e l SDB

W roku akademickim 2007/2008 pobyt w USA jako *invited scholar*: I semestr – Katolicki Uniwersytet Notre Dame, IN (Nanovic Insitute for European Studies); II semestr – Harvard University, Cambridge, MA (Department of Near Eastern Languages and Civilizations)

Sympozja naukowe i zjazdy

– Society of Biblical Literature Regional Meeting, New England Chapter, Andover Newton Theological School, Newton, MA, USA, 19.04.2008 r.
– Sympozjum: *Instytucje starożytnego Izraela*, UAM, Poznań, 22-24.09. 2008 r.

Wykłady i referaty

– *Mierzenie czasu w oparciu o ruchy księżyca w 4Q208 i 4Q209* – Sympozjum: *Instytucje starożytnego Izraela*, UAM, Poznań, 23.09.2008 r.

Ks. dr Wojciech P i k o r

Sympozja naukowe i zjazdy

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.

– Ogólnopolskie spotkanie moderatorów diecezjalnych Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II, Warszawa, 26.01.2008 r.

– Sympozjum: *Usłyszeć słowo Boże żywe i ostrzejsze niż miecz*, Międzyzakonny Wyższy Instytut Katechetyczny WT PAT, Kraków, 1.03.2008 r.

– Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.

– 46. Sympozjum Biblistów Polskich, Wrocław, 16-18.09.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Amos – Ozeasz: Oblicza przychodzącego Boga* – Cykl: *Verba Sacra. Modlitwa Katedr Polskich*, Poznań, 16.12.2007 r.

– *Analiza retoryczna drogą wydobywania z tekstu biblijnego słowa Bożego na katechezie* – Sympozjum: *Usłyszeć słowo Boże żywe i ostrzejsze niż miecz*, Międzyzakonny Wyższy Instytut Katechetyczny WT PAT, Kraków, 1.03.2008 r.

– *Biblijne perspektywy przyjaźni* – cykl wykładów dla Sióstr Zgromadzenia Świętej Rodziny z Nazaretu, Lublin, 28.10., 18.11.2007 r., 20.01., 30.04., 20.05.2008 r.

– *Retoryka biblijnych opowiadań o powołaniu* – cykl wykładów w domu prowincjalnym Sióstr Franciszkanek od Pokuty i Miłości chrześcijańskiej, Orlik, 26-29.06.2008 r.

Ks. dr Andrzej P i w o w a r

Sympozja naukowe i zjazdy

– Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne: *Qumran pomiędzy Starym a Nowym Testamentem*, KUL, Lublin, 25-27.10.2007 r.

– Sympozjum: *Teologiczna lektura Księgi Psalmów. U podstaw duchowości biblijnej Starego i Nowego Testamentu*, KUL, Lublin, 24.04.2008 r.

– Sympozjum: *Instytucje starożytnego Izraela*, UAM, Poznań, 22-24.09.2008 r.

Referaty i wykłady

– *Starotestamentalny kult Molocha – pochodzenie i natura* – Sympozjum: *Instytucje starożytnego Izraela*, UAM, Poznań, 22.09.2008 r.

HENRYK DRAWNEL SDB
Instytut Nauk Biblijnych KUL

„NIE SAMYM CHLEBEM ŻYJE CZŁOWIEK" SŁOWO BOŻE W ŻYCIU I MISJI KOŚCIOŁA
III Jesienne Międzynarodowe Dni Biblijne

Lineamenta przygotowane przed powszechnym zgromadzeniem synodalnym biskupów, które miało miejsce w październiku 2008 roku w Rzymie, podkreślają obecność tajemnicy Słowa Bożego w historii człowieka. „Na początku było Słowo" (J 1, 1). „Słowo Boga naszego trwa na wieki" (Iz 40, 8). Słowo Boże daje początek historii, stwarzając świat i człowieka: „Bóg rzekł" (Rdz 1, 3. 6 nn.), głosi jej centralne wydarzenie, którym jest Wcielenie Syna, Jezusa Chrystusa: „A Słowo stało się ciałem" (J 1, 14), i wieńczy ją niezawodną obietnicą spotkania z Nim w życiu bez końca: „Zaiste, przyjdę niebawem" (Ap 22, 20). Absolutna pewność jest tym, co sam Bóg w swej nieskończonej miłości chce dać człowiekowi każdej epoki, a świadkiem tego ustanawia swój lud. Tę wielką tajemnicę Słowa, jako największego daru Boga, Synod chce adorować, z wdzięcznością medytować, głosić Kościołowi i wszystkim ludom".

W dniach 23-25 października 2008 Instytut Nauk Biblijnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II zorganizował międzynarodowe sympozjum biblijne pod tym samym tematem co synod biskupów w Rzymie, gdyż misja i praca samego Instytutu są ściśle związane ze słowem Bożym studiowanym i przekazywanym w obszarze wiary Kościoła powszechnego. Zadaniem studium słowa Bożego jest nieustanne pogłębianie jego treści oraz przekaz tychże treści wszystkim otwartym na tajemnicę Słowa, które staje się Ciałem. Zorganizowane sympozjum stawiało sobie za cel przeprowadzenie refleksji nad złożoną problematyką obecności Słowa Bożego w historii zarówno Starego jak i Nowego Testamentu oraz nad metodami analizy biblijnej w dzisiejszej refleksji naukowej. W międzynarodowym sympozjum biblijnym wziął udział wybitny teolog, nieustannie zaangażowany w przepowiadanie Słowa Bożego, wieloletni kaznodzieja Domu Papieskiego, nominowany do tej funkcji przez Ojca Świętego Jana Pawła II, ojciec Raniero Cantalamessa, OFMCap.

Sympozjum zostało otwarte przez Dyrektora Instytutu, ks. prof. Henryka Witczyka. Na wstępie zabrał głos również ks. prof. Ryszard Rubinkiewicz, poprzedni wieloletni dyrektor Instytutu. W sympozjum wzięli udział liczni studenci z różnych Wydziałów KUL, wielu seminarzystów, sióstr zakonnych i osób świeckich zarówno z Lublina jak i z całej Polski. Przez trzy dni sympozjum zostało wygłoszonych szereg referatów przez profesorów z Instytutu, z innych Wydziałów KUL oraz z innych ośrodków naukowych w Polsce. Prelegenci reprezentowali następujące ośrodki naukowe: Stolica Apostolska, Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Preszowski w Preszowie (Słowacja), Uniwersytet Katolicki w Rużomberoku (Słowacja), Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Zielonogórski w Zielonej Górze, Wyższe Seminarium Duchowne OO. Franciszkanów Konwentualnych w Krakowie, Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku. Poniższe streszczenia poszczególnych referatów przybliżają ich treść i przedmiot dyskusji, natomiast wszystkie teksty referatów zostaną wkrótce opublikowane w serii wydawniczej Instytutu *Analecta biblica lublinensia.*

Ks. Maciej B a s i u k (Uniwersytet Śląski, Katowice)

Obietnice Boga i ich wypełnienie na przykładzie życia Abrahama

Bóg w różny sposób komunikuje się z ludźmi. Jednym z tych sposobów, ukazanym również na kartach Starego Testamentu, jest słowo kierowane do wybranych przez Niego osób. Przykładem postaci, z którą Bóg prowadzi wielokrotny dialog, jest Abraham. Patriarcha w ciagu całego swojego życia miał okazję usłyszeć wiele słów skierowanych do niego przez Boga. To Boże przesłanie dotyczyło konkretnych wydarzeń, które miały miejsce w życiu Abrahama, lub zapowiadało zdarzenia, które dopiero miały nastąpić. Kolejne spotkania z Bogiem powodowały rozwój tego przesłania. Uszczegóławiał On swoje obietnice, dodawał nowe elementy, ale co warte podkreślenia – pozostawiał Abrahamowi wolność, nie przymuszał go do działania, jedynie dawał nowe okazje do pójścia za Jego wskazaniami. W tej relacji to Bóg był gwarantem wypełnienia słowa, które wypowiedział. Warto pamiętać, że w niektórych przypadkach realizacja Bożych zapowiedzi bywała bardzo rozciągnięta w czasie, niekiedy z powodu niewłaściwego postępowania Abrahama, kiedy indziej z przyczyn od niego niezależnych.

Raniero C a n t a l a m e s s a OFMCap (Stolica Apostolska, Rzym)

„Jezus zaczął głosić” – Słowo Boże w życiu Chrystusa i w misji Kościoła

Po opowiadaniu o chrzcie Jezusa Ewangelista Marek kontynuuje swoją opowieść, mówiąc: „Jezus przyszedł do Galilei i głosił Ewangelię Bożą. Mówił: «Czas się wypełnił i bliskie jest królestwo Boże. Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię»” (Mk 1, 14). Mateusz ze swej strony pisze: „Odtąd Jezus począł nauczać i mówić: «Nawracajcie się, albowiem bliskie jest królestwo niebieskie»” (Mt 4, 17). Tymi słowami rozpoczyna się Ewangelia rozumiana jako Dobra Nowina „Jezusa”, tzn. głoszona przez Jezusa i w której Jezus jest p o d m i o t e m, różna od Dobrej Nowiny „o Jezusie” w późniejszym przepowiadaniu apostolskim, w którym Jezus jest p r z e d m i o t e m.

Raniero C a n t a l a m e s s a OFMCap (Stolica Apostolska, Rzym)

„Litera zabija, Duch ożywia”. Lektura duchowa Biblii

W Drugim Liście do Tymoteusza zawarte jest znane stwierdzenie: „Wszelkie Pismo jest natchnione przez Boga” (2 Tm 3, 16). Wyrażenie, które zostało przetłumaczone jako „jest natchnione przez Boga” lub „o Boskim natchnieniu”, w języku oryginalnym wyraża się w jednym słowie *theopneustos,* które zawiera jednocześnie dwa słowa: Bóg (*Theos*) i Duch (*Pneuma*). Słowo to posiada dwa fundamentalne znaczenia: jedno bardzo znane, drugie zwykle pomijane, choć nie mniej ważne od pierwszego.

Znaczenie bardziej znane jest pasywne, podkreślane we współczesnych tłumaczeniach: Pismo Święte „jest natchnione przez Boga”. Inny fragment Nowego Testamentu w ten sposób wyjaśnia to znaczenie: „Kierowani Duchem Świętym mówili od Boga święci ludzie” (2 P 1, 21). Jest to, krótko mówiąc, klasyczna doktryna o Boskim natchnieniu Pisma Świętego, którą wyznajemy jako artykuł wiary w *Credo*, kiedy mówimy, że „Duch Święty mówił przez proroków”.

Ks. Dariusz D z i a d o s z (Instytut Nauk Biblijnych KUL, Lublin)

Zwycięska walka Jakuba z Bogiem o błogosławieństwo dla swego rodu i całego Izraela. Literacka i teologiczna specyfika Rdz 32, 23-33

Relacja o pojedynku Jakuba z tajemniczym mężem, jaka rozegrała się w przeddzień jego powrotu do domu ojca Izaaka, należy do najbardziej znanych a jednocześnie najbardziej enigmatycznych tradycji biblijnych. Egzegeci bardzo różnie określają zarówno jej gatunek literacki, teologiczny sens, jak też aktualne miejsce pośród pozostałych przekazów o Jakubie. Jeśli trzeba

byłoby ująć najistotniejsze przesłanie tego tekstu w kontekście całego zbioru tradycji o Jakubie, to należałoby powiedzieć, że jest to historia wytrwałej i dramatycznej walki o błogosławieństwo, która toczy się przez całe życie patriarchy. W tej walce Jakub musi mocować się nie tylko z konkurentem do ojcowskiego dziedzictwa – Ezawem, ale też z przebiegłym krewnym Labanem, własną słabością, a nawet z samym Bogiem. Paradoksalnie siłą patriarchy w tym zmaganiu jest wiara w Boże słowo, w Boże obietnice, które okazują się niezawodne i wbrew ogólnie przyjętym zwyczajom i ludzkim planom zmieniają radykalnie jego przeznaczenie, czyniąc zeń protoplastę wielkiego narodu.

Piotr G r y z i e c OFMConv (WSD OO. Franciszkanów Konwentualnych, Kraków)

„Słowo Boga, które działa w wierzących" (1 Tes 2, 13). Teologia Słowa Bożego w świetle 1 Listu do Tesaloniczan

Jednym z głównych wątków dwóch pierwszych rozdziałów Pierwszego Listu do Tesaloniczan są reminiscencje dotyczące głoszenia Ewangelii mieszkańcom Tesaloniki. Autor przypomina jak głosił Słowo Boże w tym mieście, wspominając także konkretne skutki ewangelizacji tego środowiska. Ten obszerny fragment 1 Tes charakteryzuje się dużą różnorodnością określeń Ewangelii: Paweł nazywa ją „naszą Ewangelią" (1, 5a; 2, 4), „Ewangelią Boga" (2, 2b. 8b. 9c); „Ewangelią Chrystusa" (3, 2), a także „słowem" (1, 5b. 6a); „słowem Boga" (2, 13) czy „słowem Pana" (1, 8a; 4, 15). Wreszcie w 1 Tes 2, 3a pojawia się określenie głoszenia Ewangelii jako paraklezy – apostoł przez użycie tego terminu podkreśla jej charakter jako apelu wzywającego do nawrócenia. Wszystkie te określenia w różny sposób wskazują na boskie pochodzenie słowa Ewangelii oraz na fakt, że sam Bóg konkretnie działa poprzez to słowo. Słowo Ewangelii działa mocą Ducha Świętego i jest skuteczne pomimo różnego rodzaju przeciwności, określonych przez autora jako „wielkie zmaganie" (2, 2b). Bóg działa poprzez swoich apostołów, dlatego Ewangelia Boga jest „powierzona" tym, którzy są tego godni (2, 4) i którzy głoszą ją nie jako własną mądrość, ale – tak jak to jest naprawdę – jako słowo Boga (1, 13).

Mária K a r d i s (Uniwersytet Preszowski w Preszowie, Słowacja)

Teologia słowa prorockiego i orędzie Kościoła

Słowo Boże jest dla proroków podstawową formą objawienia niezależną od sposobu, poprzez który je otrzymują. Słowo to przenika jestestwo proroka,

powoduje jego przemianę. Prorocy je przyjmują, nawet gdy prowadzi ono w ich życiu do nieprzyjaznych sytuacji. Jednak świadomość odpowiedzialności za przekaz słowa Bożego daje im siłę by je głosić. Cała starotestamentalna tradycja prorocka pokazuje charakter zbawczy słowa prorockiego oraz jego wymiar sądowniczy. Z drugiej strony tradycja ta akcentuje, iż jest ono błogosławieństwem dla wszystkich, którzy je przyjmują. Prezentowany referat ukazuje, iż przyjęcie oraz głoszenie słowa Bożego są aktualne również dziś w konteście współczesnego odczytywania znaków czasu, kiedy Kościół uświadamia sobie wielką potrzebę głoszenia słowa Bożego, posiadającego charakter zbawczy oraz powodującego nawrócenie człowieka prowadzące do pełnienia woli Bożej.

Ryszard K e m p i a k SDB (Papieski Wydział Teologiczny, Wrocław)

Miejsce „krzyża” w przepowiadaniu apostoła Pawła

Paweł Apostoł głosił „Ewangelię Chrystusa”. Ona stanowiła trzon „jego Ewangelii” lub – mówiąc dokładniej – fundament jego przepowiadania apostolskiego, gdy wskazywał na Chrystusa jako jedyne zbawienie Boga dla ludzi. Dla Pawła nie istnieje jakaś „inna ewangelia”, gdyż byłaby bluźnierczym zaprzeczeniem tego wszystkiego, co sam Bóg postanowił. Treść „Ewangelii Pawłowej” streszcza się w fundamentalnym temacie teologii Pawłowej: „Chrystus naszym wyzwolicielem”, gdyż „wydał samego siebie za nasze grzechy” (Ga 1, 4). Wyrażenie to odnosi się do śmierci Chrystusa, dokonanej na drzewie krzyża. Paweł, jako spadkobierca tradycji kerygmatycznej, konstruuje swoją teologię koncentrując się na tym fundamentalnym wydarzeniu, lecz interpretuje je w sposób oryginalny za pomocą koncepcji „krzyża” tak, że słowo „krzyż” staje się zasadą konstytutywną jego teologii. Twórczość teologiczna Pawła objawia się w ukazaniu nowego pola semantycznego w mówieniu o śmierci Chrystusa: chodzi o semantykę krzyża. Ona zaś nie opisuje już wyłącznie narzędzia kary Jezusa, sposobu jej wykonania, lecz przybiera wymiar metaforyczny, który należy wyjaśnić. Ta semantyczna innowacja ma znaczenie decydujące, gdyż pozwala dostrzec sposób, w jaki Paweł interpretuje „Ewangelię” i jakie w niej ma miejsce „krzyż”.

Bronisław K l u s k a (Uniwersytet Katolicki, Rużomberok, Słowacja)

Owoce Słowa Bożego według Czwartej Ewangelii

Słowo Boże jest jednym z głównych tematów teologicznych Czwartej Ewangelii, posiadającym znaczenie osobowe – Chrystus jest Słowem – i objawieniowe. Słowo Boże, Słowo Chrystusa w ujęciu autora Czwartej Ewangelii

ma charakter dynamiczny, performatywny, jest słowem żywym, działającym. W niniejszym referacie autor pragnie w świetle tekstów Czwartej Ewangelii odpowiedzieć na pytania: W jaki sposób autor Czwartej Ewangelii wyraża dynamiczność Słowa Bożego, Słowa Chrystusa? Jakie są owoce oddziaływania słowa Bożego w człowieku? Jakie jest źródło mocy słowa, jego witalności? Podczas szukania odpowiedzi na te pytania autor referatu pragnie przedstawić paralele zachodzące pomiędzy niektórymi owocami słowa Bożego a owocami Eucharystii, co wskazuje na sakramentalne rozumienie słowa Bożego w Czwartej Ewangelii.

Ks. Dariusz K o t e c k i (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń)

„Tu jest potrzebna mądrość" (Ap 13, 18) – o egzystencjalnym słuchaniu słowa Bożego w zgromadzeniu liturgicznym w świetle Apokalipsy św. Jana

Podmiotem interpretującym przesłanie Apokalipsy jest w zamyśle autora tej księgi zgromadzenie liturgiczne zebrane na niedzielnej Eucharystii. Cała Apokalipsa, przy uwzględnieniu jej oralności, błogosławieństwa z Ap 1, 3 („błogosławiony, który czyta i którzy słuchają słów proroctwa i zachowują to, co jest w nim zapisane") oraz z Ap 22, 7 („błogosławiony, kto zachowuje słowa proroctwa tej księgi") jest rodzajem liturgii Słowa. Poszczególni członkowie zgromadzenia liturgicznego, wsłuchując się w słowa przekazywane im przez lektora, które są „słowem Bożym", „świadectwem Jezusa" i „słowem proroctwa" (Ap 1, 2-3), są zaproszeni do poszukiwania w nich swojej własnej historii, swojego „tu i teraz" oraz aplikowania ich do własnej egzystencji. Stąd można mówić o egzystencjalnym słuchaniu Słowa. Celem niniejszego referatu jest analiza tych tekstów z Apokalipsy, które bezpośrednio wskazują na taki charakter słuchania Słowa przez zgromadzenie liturgiczne.

Grzegorz K u b s k i (Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra)

Objawione słowo Boże – humanistyczna 'epoche' oraz eklezjalna 'ratio'

Pojawiający się w ostatnich dekadach w biblistyce, choć jeszcze sporadycznie, dekonstrukcjonizm, jest jednym z najbardziej reprezentatywnych współczesnych zjawisk humanistyki, która od dawna prowadzi grę z kategoriami teologii w swoim dyskursie; jego patronem i fundatorem jest Jacques Derrida. W referacie na przykładzie egzegetycznych wywodów tego myśliciela, programowo polemicznych wobec chrześcijańskiego ujęcia, pokazuje się znaczenie *ratio* przyświecające kościelnej lekturze Pisma Świętego, którą Derrida uznaje za niemożliwą do rozsądnej akceptacji. W istocie konflikt tych dwóch hermeneutyk (dekonstrukcjonistycznych nurtów w humanistyce oraz

kościelnej egzegezy) jest zarazem starciem pomiędzy dwoma współczesnymi światopoglądami, a ściślej – pomiędzy ich eschatologicznymi implikacjami.

Ks. Janusz L e m a ń s k i (Uniwersytet Szczeciński, Szczecin)

Nie samym chlebem żyje człowiek, lecz każdym słowem, które wychodzi z ust JHWH żyje człowiek (Pwt 8, 3)

Referat dotyczy kontekstualnej i egzegetycznej interpretacji wypowiedzi z Pwt 8, 3. W rozumieniu starożytnych tłumaczy, jak i w wypowiedziach nowotestamentalnych słowa te przeciwstawiają oczekiwania natury materialnej potrzebie słuchania i wypełniania słowa Bożego. W ich oryginalnym brzmieniu, jak i w kontekście stanowią natomiast wezwanie do pełniejszego otwarcia się na łaskę Boga, która uzdalnia człowieka do życia nie tylko w wymiarze egzystencjalnym, ale i duchowym.

Ks. Tomasz L e w i c k i (WSD, Płock)

„Żywe jest Słowo Boże ...” (Hbr 4, 12). Miejsce teologii Słowa Bożego w argumentacji Listu do Hebrajczyków

W referacie poruszone są następujące kwestie: wykorzystanie słowa Bożego (czyli cytatów ST) w argumentacji autora Hbr – ilość cytatów, ich rodzaj, funkcja itd.; podejście autora Hbr do „cytatów ST” (teksty ST traktowane jako żywe, aktualne, ciągle na nowo w y p o w i a d a n e S ł o w o, a nie cytowany t e k s t); prezentacja podstawowego obrazu Boga w Hbr jako Boga żywego, przemawiającego na przestrzeni historii jak i „dziś” w swoim Słowie (*theos ho lalōn*); rola przytaczanego w Hbr słowa Bożego (ST) w konstrukcji chrystologii Listu oraz w jego argumentacji chrystologicznej i soteriologicznej; związek pomiędzy teologią słowa Bożego a pneumatologią w Hbr; rola słowa Bożego w pouczeniach parenetycznych Hbr – przy motywacji adresatów Listu do pogłębienia i ożywienia ich wiary (w sytuacji „kryzysu”), oraz do zachowania ufności i wytrwałości w doświadczeniach.

Mirosława O ł d a k o w s k a - K u f l o w a (Wydział Nauk Humanistycznych KUL, Lublin)

Esej biblijny. Poszukiwanie, świadectwo, „rząd dusz”

W XX wieku, szczególnie w drugiej jego połowie, intensywnie rozwijał się esej biblijny. Początek tego nurtu łączy się z oddziaływaniem na literaturę modernizmu katolickiego. Obserwuje się dużą różnorodność artystycznych realizacji omawianych utworów ze względu na ich ilość, liczbę tworzących autorów, różnorodność struktury gatunkowej, postawy piszących przyjmowane

względem Biblii, autorskie respektowanie lub odrzucanie zasad interpretacji Księgi obowiązujących w różnych tradycjach wyznaniowych.

Wiele esejów o charakterze komentarzy lub metakomentarzy biblijnych cechuje się wysokimi walorami informacyjnymi. Wskazują one głębię biblijnych sensów i jednocześnie roztaczają szerokie perspektywy kulturowe; respektują wiedzę historyczną, a także nawiązują do czasów współczesnych; ukazują zmiany cywilizacyjne, dowodząc potrzeby rozumienia mentalności człowieka czasów biblijnych. Mają także wartość świadectwa głębokiego przeżywania Objawienia przez ich autorów. Mogłyby w większym stopniu być wykorzystane w dziele ewangelizacji. Wbrew potocznej opinii, respektowane w nich zasady odczytywania Pisma św. w zgodzie ze wskazaniami magisterium Kościoła nie umniejszają ich walorów artystycznych.

Waldemar R a k o c y CM (Instytut Nauk Biblijnych KUL, Lublin)

Pawłowe doświadczenie Chrystusa pod Damaszkiem i jego wpływ na głoszoną ewangelię wolności od żydowskiego Prawa

Stawiamy pytanie o to, czy między Pawłowym doświadczeniem Chrystusa pod Damaszkiem a głoszoną ewangelią wolności od żydowskiego Prawa istnieje bezpośrednia zależność. Ga 1 stwierdza jedynie, że Apostoł wiązał swe doświadczenie stania się chrześcijaninem z misją do pogan. Przekonanie o ewangelizacji pogan nie równa się automatycznie ich zwolnieniu z przyjęcia żydowskiego Prawa w zakresie obrzezania czy czystości legalnej. Warunki, na jakich należy przyjmować do Kościoła pogan, mogły się wykrystalizować w świadomości Apostoła później niż sama chęć obwieszczenia im dobrej nowiny. Pytanie dotyczy zatem tego, czy powyższa świadomość zrodziła się w Apostole bezpośrednio w wyniku przystania do Chrystusa i pod wpływem tego wydarzenia, czy może jakiś czas później. Zagadnienie będzie wymagało przedstawienia Pawłowego stosunku do Prawa Mojżeszowego.

Ryszard R u b i n k i e w i c z SDB (Wydział Filozoficzny KUL, Lublin)

Prorocy w służbie Słowa

W życiu starożytnego Izraela bardzo aktywną rolę odgrywali prorocy. Stanowili oni żywe sumienie narodu. Zadania swoje w odniesieniu do społeczności ludu Bożego wykonywali na mocy szczególnego powołania. Prorocy byli pośrednikami pomiędzy Bogiem a człowiekiem, rzecznikami Boga i ludzi (Am 7, 2. 5; Jr 18, 20). Mieli świadomość, że ich misja pochodzi od samego Boga. Dzięki temu przysługiwał im tytuł „sług Boga" (Am 3, 7). Nie zawsze ich zadanie było łatwe, gdyż stając w obronie prawdy i sprawiedliwości zmu-

szeni byli głosić jako natchnieni kaznodzieje i poeci to, co nie zawsze podobało się ogółowi (Jr 20, 8).

Artur S a n e c k i SCJ (Papieska Akademia Teologiczna, Kraków)

Między uniwersytetem a Kościołem. Interpretacja kanoniczna w perspektywie eklezjalnej lektury Biblii

Celem referatu jest ukazanie wartości podejścia kanonicznego (*canonical approach*) B. S. Childsa i krytyki kanonicznej (*canonical criticism*) J. A. Sandersa w procesie eklezjalnej lektury tekstu biblijnego. W pierwszym punkcie przedstawiony jest nurt kanoniczny we współczesnej egzegezie biblijnej, zarówno w krótkiej historii publikacji i rozwoju myśli metodologicznej omawianych autorów, jak i w systematycznej prezentacji ich zasadniczych postulatów i podstawowych charakterystyk ich propozycji. Drugi punkt zbiera i analizuje te cechy metody kanonicznej, które wydają się być szczególnie ważne w kontekście eklezjalnej lektury Biblii. Zauważona jest zdolność do korekty ujemnych skutków ubocznych zastosowania metody historyczno-krytycznej w interpretacji biblijnej i odnowa metodologicznej wartości tradycji i pre-założeń wiary wspólnoty. Zwraca się też uwagę na porządkujące określenie celów egzegezy, związanych z aktualizacją Pisma we wspólnocie wiary, oraz na podjęcie, w obszarze nauk biblijnych, metodologicznej dyskusji nt. autorytetu w procesie interpretacji tekstów Biblii. Dyskutowana jest, w końcu, kwestia odnowy metodologicznej wartości finalnej formy tekstu biblijnego, przyjętej w Kościele jako autorytatywna.

Teresa S t a n e k (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań)

Psalmy Stopni – przesłanie w perspektywie synchronicznej

Wstępna lektura tych psalmów pozwala na kilka stwierdzeń: 1. kolekcja rozpoczyna się indywidualną lamentacją a kończy liturgicznym błogosławieństwem; 2. przewija się w nich motyw nadziei i ufności w dobroć Boga; 3. wiele z nich wyraźnie odnosi się do Izraela, Jerozolimy i Syjonu; 4. jeden z psalmów został przypisany Salomonowi i cztery Dawidowi; 5. z wyjątkiem Ps 132. wszystkie są bardzo krótkie. Poprzez zastosowanie formuły wprowadzającej nadano tym 15 psalmom jednolitość. Hennie Viviers („The Coherence of the Ma‘^{a}lot Psalms (Ps 120-134)”, ZAW 106(1994), s. 275-89) wydobywa ponadto bogactwo cech literackich tej kolekcji: pokrewne wyrażenia i motywy, powtarzanie merizmów, paralelizm prosty i janusowy, paralelizm semantyczno-dźwiękowy, anafora, inkluzja itp. Inne cechy charakterystyczne tej kolekcji to znacznie częstsze, aniżeli w pozostałych psalmach, występowa-

nie arameizmów. Jeżeli psalmy te tworzą tak jednolitą kolekcję wewnątrz Psałterza, to jaki cel przyświecał jej autorowi?

Ks. Dariusz S z t u k SDB (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa)

Recepcja motywu dwóch dróg w Liście św. Jakuba

List adresowany do „dwunastu pokoleń w rozproszeniu" (Jk 1, 1) jest postrzegany przez wielu egzegetów jako zbiór rad etycznych skierowanych do wierzących, a zestawionych na zasadzie sformułowań antytetycznych. Według niektórych autorów – ma to na celu wskazanie adresatom jakie postępowanie jest zgodne z wiarą przez nich wyznawaną, a jakiego należy się wystrzegać. Autor wystąpienia dowodzi, że w argumentacji Listu Jakuba użyto motywu „dwóch dróg", który jest obecny w starożytnej tradycji etycznej i to zarówno w tekstach tradycji judaizmu, jak i w literaturze greckiej. Szczególna zbieżność dotyczy w tym przypadku tekstów mądrościowych ST: Księgi Przysłów, Księgi Mądrości, Psalmu 1. Ten ostatni wydaje się dostarczać najwięcej podstaw do stwierdzenia, że autor Jk czerpie natchnienie z bogatego skarbca judaizmu, a posłużenie się motywem „dwóch dróg" ma na celu nie tylko ewentualną korektę postępowania adresatów, ale także wskazanie na kryterium i podstawę tożsamości wierzących w Chrystusa, którą jest „słowo mające moc zbawczą" (Jk 1, 21).

Stefan S z y m i k MSF (Instytut Nauk Biblijnych KUL, Lublin)

Słowo Boże jako pokarm mądrości według Prz 9, 1-6

Treścią prezentacji jest analiza literacko-teologiczna Prz 9, 1-6. Po omówieniu literackich właściwosci tekstu i jego miejsca w strukturze Ksiegi Przysłów, zwłaszcza w rozdziałach wstępnych (Prz 1 – 9), tekst jest poddany analizie egzegetycznej, która odkrywa metaforyczny sens zaproszenia na ucztę i potraw przygotowanych do spożycia. Zastawiony przez Mądrość stół to Księga Przysłów, a pokarmy to mądrość – słowo Boże kierowane do człowieka. Także w innych miejscach ST słowo Boga przedstawione jest metaforycznie jako pokarm zaspokajający głód i pragnienie (Pwt 8, 3; Am 8, 11; Iz 55, 1-3).

Ks. Antoni T r o n i n a (Instytut Nauk Biblijnych KUL, Lublin)

Virgo audiens. Maryja wzorem przyjęcia Słowa

Wychodząc od tytułu „Virgo audiens", którym Paweł VI określił zarazem Maryję i Kościół, autor referatu stara się ukazać Matkę Chrystusa jako dosko-

nałą ikonę Kościoła i ponadczasowy przykład przyjęcia Słowa. Czyni to w dwu etapach: najpierw kreśli biblijny obraz Maryi jako wzór postawy wszystkich chrześcijan; następnie przedstawia historyczny rozwój modlitwy „Zdrowaś Maryjo". Ewangeliczne zdanie (Łk 1, 28), będące żywym Słowem, które zapadło w serce Maryi, znajduje oddźwięk w pozdrowieniu Elżbiety (Łk 1, 42), a wreszcie w prośbie Kościoła o wstawiennictwo Bogurodzicy. W tej niezwykłej formule kryje się więc modlitwa „z Maryją i do Maryi", wyrosła z kontemplacji Wcielonego Słowa.

Ks. Wojciech T u r e k SSP (Częstochowa)

Najnowszy przekład Pisma Świętego z komentarzem przygotowany z inicjatywy Towarzystwa Świętego Pawła

W 1996 r. polscy Pauliści podjęli inicjatywę nowego tłumaczenia całego Pisma Świętego z języków oryginalnych i opatrzenia go całościowym komentarzem. Rozpoczęciu prac towarzyszyła aprobata władz kościelnych oraz błogosławieństwo papieża Jana Pawła II. Wielkie znaczenie dla pomyślnego zrealizowania tego projektu miała entuzjastyczna odpowiedź polskich biblistów, którzy widzieli potrzebę przygotowania nowego tłumaczenia Pisma Świętego. Pierwszym zwieńczeniem żmudnych prac było wydanie w 2005 r. *Nowego Testamentu i Psalmów*. Mniej więcej dwa i pół roku później zostały zakończone prace nad całością Pisma Świętego, które Wydawca (Edycja Świętego Pawła) z wielką radością pragnie oddać do rąk wszystkim wierzącym w Chrystusa i wszystkim ludziom dobrej woli poszukującym Prawdy. Celem nowego przekładu Pisma Świętego nie jest wyeliminowanie z użycia istniejących przekładów, ale wzbogacenie istniejącej już tradycji translatorskiej. Różnorodność przekładów pozwala widzieć Pismo Święte z różnej perspektywy, co w konsekwencji daje lepsze i głębsze rozumienie zawartego w nim orędzia zbawczego.

Beata U r b a n e k (Uniwersytet Śląski, Katowice)

Rola głosu i słowa Chrystusa w dziele objawienia w czwartej Ewangelii

W Ewangelii Janowej jednym z najistotniejszych tematów jest Objawienie. Osobą, która je przekazuje, jest Jezus Chrystus. Wskazuje na to choćby sama statystyka słów *logos*, *rhema* i *fone*, w odniesieniu do Jego Osoby. Analiza podjęta w niniejszym referacie ma na celu zbadanie, jakie funkcje spełnia słowo i głos Jezusa. Uwzględniona zostanie rola słowa Boga oraz rodzaj odpowiedzi oczekiwanej od człowieka – słuchacza słowa i głosu Objawiciela.

Ks. Henryk W i t c z y k (Instytut Nauk Biblijnych KUL, Lublin)

Rola Pism i słów Jezusa w narodzinach wiary paschalnej

Autor referatu wskazuje na ważny argument przemawiający za historycznością zmartwychwstania Jezusa – na uprzedzające je, żywe w Pismach i w judaizmie tego czasu oczekiwanie cielesnego zmartwychwstania oraz na słowa samego Nauczyciela, który w czasie publicznej działalności zapowiadał nie tylko swą mękę i śmierć w Jerozolimie, ale także to, że „Syn Człowieczy […] trzeciego dnia powstanie z martwych" (Mk 8, 31; 9, 31; 10, 33-34 par.). Równocześnie referent polemizuje z tymi historykami pierwotnego chrześcijaństwa (a także egzegetami i teologami), którzy negując cielesne zmartwychwstanie Jezusa odwołują się w swoim rozumowaniu do tekstów ST, w których jest mowa o śmierci sprawiedliwych i o ich wywyższeniu przez Boga, jak na przykład w Księdze Mądrości: „Dusze sprawiedliwych są w ręku Boga i nie dosięgnie ich męka. Zdało się oczom głupich, że pomarli, zejście ich poczytano za nieszczęście i odejście od nas za unicestwienie, a oni trwają w pokoju" (Mdr 3, 1-3).

Ks. Mirosław W r ó b e l (Instytut Nauk Biblijnych KUL, Lublin)

Chrześcijańska lektura Biblii Hebrajskiej

W referacie jest zaprezentowana funkcja i znaczenie Biblii Hebrajskiej dla głębszego zrozumienia treści zawartych w Nowym Testamencie. Na wagę tego problemu wskazują *Lineamenta* oraz *Instrumentum Laboris* na XII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów w Rzymie (5-26.10.2008) na temat *Słowo Boże w życiu i misji Kościoła*. W pierwszej części o charakterze historycznym autor przedstawia negatywne nastawienie niektórych nurtów chrześcijańskich wobec pism żydowskich. Akcentuje przy tym rolę Kościoła odrzucającą tę błędną naukę i podkreślającą wielkie znaczenie Biblii Hebrajskiej dla lektury chrześcijańskiej. W drugiej części autor prezentuje najważniejsze argumenty, które wskazują na wartość pism starotestamentalnych. Ukazuje Biblię Hebrajską jako pismo natchnione, którego Boży autorytet uznawali autorzy Nowego Testamentu. Uwypukla także ciągłość pomiędzy Starym Testamentem a wiarą chrześcijańską. Przytacza także wspólne tematy występujące w Starym i Nowym Testamencie wskazując na ich wzajemne relacje terminologiczne i ścisłe związki koncepcyjne.